

Welkom

Introductie opstellen CO2-reductieroutekaart

9, 13, 25 november 2019, 21 januari 2020

Telefoons uitschakelen a.u.b.

12:30 – 13:15 Inloop met vegetarische lunch

13:15 – 13:25 Introductie

moderator Frits Mul

VGN

13:25 – 13:50 Kaders, scope en randvoorwaarden

Lenard Markus

Actiz

13:50 – 14:05 Duurzaamheid, wettelijk kader en tool

Adriaan van Engelen

MPZ

14:05 – 14:30 Duurzaamheid en vastgoedstrategie

Henk Sijssling

oud-TNO

14:30 – 15:00 Pauze

15:00 – 16:00 Workshops voor toolgebruik

Milieu Platform Zorgsector (MPZ)

16:00 – 16:30 Samenvatting en afloopborrel

Frits Mul

Doelstelling van deze middag

1. Het belang van het opstellen van een routekaart
2. Werking van de MPZ-tool
3. Hoe aan de slag met de eigen routekaart

MPZ milieuplatform zorgsector

Frits Mul
VGN

1

Nederlandse context en klimaatakkoord

Green Deal

MPZ milieuplatform zorgsector

Sectorale Routekaarten cure en care

Wie kent 'm?

Wat vindt u
ervan?

Waarom deze sector-routekaart?

1. Invulling van verplichting uit ontwerp-klimaatakkoord; communicatie-instrument naar betrokken stakeholders en ministeries
2. Voorkomen van een aanpak van normering op gebouw niveau
3. Helpt de branches een beeld te krijgen van de haalbaarheid van de ambities, de weg waarlangs en de randvoorwaarden waaronder
4. Geeft zorgorganisaties ruimte aan de ontwikkeling van portfolio routekaarten.

Wat is de inhoud van de sector-routekaart

Scenario's van verduurzaming, gerelateerd aan levensduur en maatregelpakketten

1. Uitkomsten in CO2 reductie voor 2030 en 2050 per scenario
2. Extra investeringen per scenario

N.B. de ambitie voor 2030 lijkt haalbaar, voor 2050 nog niet allemaal in te vullen!

Knelpunten/ randvoorwaarden = agenda zorgbranches

1. Kwaliteit & continuïteit van zorg mag niet in geding zijn:
 - > voldoende energie & leveringszekerheid
2. Lonend maken van investeringen in duurzaamheid:
 - a) Meerjarencontracten zorginkopers en stabiel overheidsbeleid voor de zorg
 - b) Voldoende bekostiging in zorgbudgetten/tarieven
 - c) Adequate financieringsmogelijkheden (bancair, eigen vermogen, ...)
 - d) Investeren op de natuurlijke momenten versus wijkgerichte aanpak
 - e) Split incentives, bijv. bij huur

Waarom portfolio-routekaart?

1. Invulling van de afspraak in de Green Deal Zorg 2.0
2. Belangrijke bouwsteen in de sectorale monitoring
3. Noodzakelijk om het gesprek met rijk/ gemeenten/ regio's te kunnen voeren over aanpak/ haalbaarheid/ tempo en fasering
Transitievisie warmte/ wijkaanpak per 2021
4. Duurzaamheid integraal in SVP/ MJOP
5. Integreren met informatieplicht/ EED audit!?

En voor de zorginstellingen de portfolio-routekaart

Handleiding voor het opstellen van een
routekaart voor CO₂-emissiereductie
bij zorgvastgoed

Versie 1.0

MPZ milieu platform zorgsector

Wat vindt u ervan?

Rotterdam, 15 juli 2019

ActiZ
VGN
GGZ Nederland
NVZ
MPZ

MPZ milieuplatform zorgsector

A. van Engelen
MPZ

Visie bij opstellen handleiding en tool

1. energiebeheer oppakken

2. korte termijn besparende erkende maatregelen uitvoeren (inregelen installaties, LED, enz.)

3. vervangingsmomenten benutten, met alle maatregelen die zichzelf terugverdienen (TCO positief) (PV-panelen, na-isolatie, warmtepompen)

4. nieuwbouwmoment benutten, energieneutraal is al lonend en 2050 proof

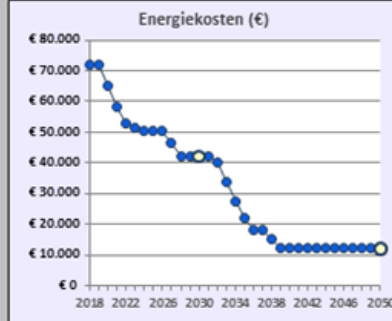
DASHBOARD

Prijs per kWh elektriciteit: 0,08

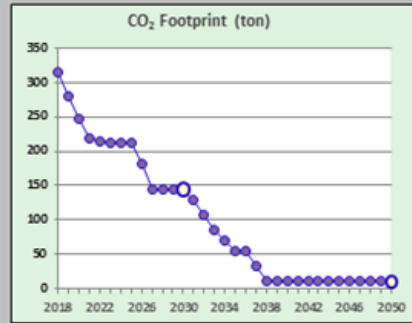
Prijs per m3 aardgas: 0,65

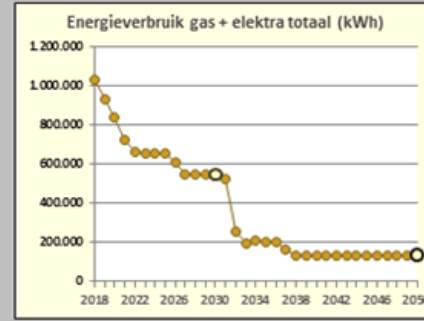
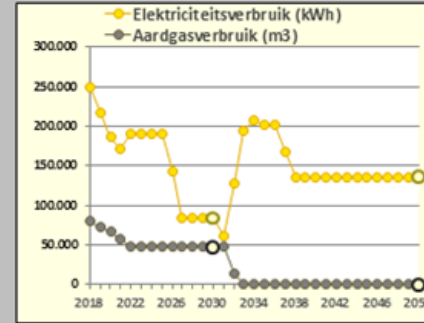
FINANCIEEL

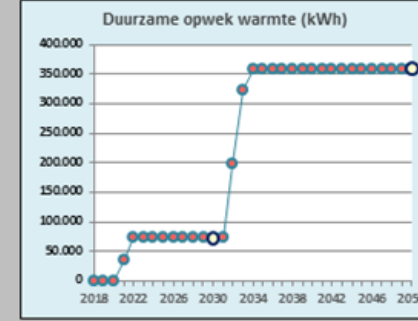
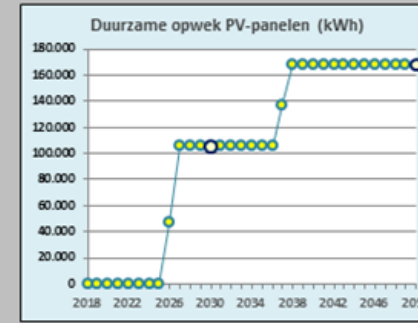
CO₂ FOOTPRINT

VERBRUIK

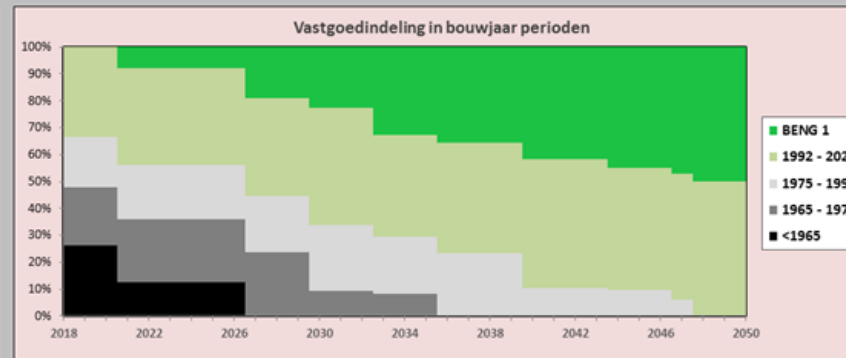
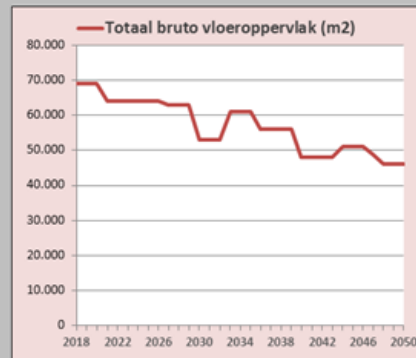
HERNIEUWBAAR

ZORGVASTGOED & ENERGIETRANSITIE

Opmerkingen:

[Voeg hier eventueel extra opmerkingen toe]

Verduurzaming en vastgoedbeslissingen

Verduurzaming

CO2 vrije energie

Geen vastgoedbeslissing

Installatie die geen of weinig CO2 afgeven

Geen vastgoedbeslissing

Beperking van energiegebruik door isolatie (meestal kapitaalintensief)

Vastgoedbeslissing

Restant Looptijd + verlenging bepalen

Schatten bouwjaar, zegt veel over huidige energieverbruik van het gebouw

Toekomstige vraag

Toekomstige aantrekkelijkheid van:

1. Locatie
2. Nabije voorzieningen
3. Vastgoed

Is verduurzaming dan mogelijk tegen aanvaardbare kosten

Roosendaal,
8 plaatsen GHZ 3/4 VG

Welk bouwjaar?

2000

Mate van duurzaamheid?
Hoog / laag?

Redelijk

Te verduurzamen tegen
aanvaardbare kosten?

Ja / nee

Waarschijnlijk wel

1. Historisch vastgoed van vooral uit de jaren 30 vastgoed < 1965
2. Vastgoed uit de Modernistische tijd > 1965 < 1975
3. Vastgoed uit de tijd van de Woonerven > 1975 < 1992
4. Vastgoed uit de tijd van Vinex > 1992
5. Vastgoed na 2015

MPZ milieuplatform zorgsector

actiz
organisatie van zorgondernemers

 GGZ NEDERLAND

NVZ Nederlandse
Vereniging van
Ziekenhuizen

 vgn vereniging
gehandicaptenzorg
nederland

**Henk Sijsling
oud-TNO**

12

Heiloo,
29 plaatsen GGZ B 3-4
55 m2

Welk bouwjaar?

2007

Mate van duurzaamheid?
Hoog / laag?

Redelijk

Te verduurzamen tegen
aanvaardbare kosten?

Ja / nee

Waarschijnlijk wel

1. Historisch vastgoed van vooral uit de jaren 30 vastgoed < 1965
2. Vastgoed uit de Modernistische tijd > 1965 < 1975
3. Vastgoed uit de tijd van de Woonerven > 1975 < 1992
4. Vastgoed uit de tijd van Vinex > 1992
5. Vastgoed na 2015

MPZ milieuplatform zorgsector

actiz
organisatie van zorgondernemers

 GGZ NEDERLAND

NVZ Nederlandse
Vereniging van
Ziekenhuizen

 vgn vereniging
gehandicaptenzorg
nederland

**Henk Sijsling
oud-TNO**

13

Den Haag,
ca. 180 plaatsen
specialistische PG
55 m2 (ook
meerpersoons)

Welk bouwjaar?

1975

Mate van duurzaamheid?
Hoog / laag?

Laag

Te verduurzamen tegen
aanvaardbare kosten?

Ja / nee

Nee

MPZ milieuplatform zorgsector

actiz
organisatie van zorgondernemers

 GGZ NEDERLAND

VZ Nederlandse
Vereniging van
Ziekenhuizen

 vgn vereniging
gehandicaptenzorg
nederland

Henk Sijsling
oud-TNO

14

Den Haag,
ca. 80 plaatsen PG en
NAH

1. Historisch vastgoed van vooral uit de jaren 30 vastgoed < 1965
2. Vastgoed uit de Modernistische tijd > 1965 < 1975
3. Vastgoed uit de tijd van de Woonerven > 1975 < 1992
4. Vastgoed uit de tijd van Vinex > 1992
5. Vastgoed na 2015

MPZ milieuplatform zorgsector

actiz
organisatie van zorgondernemers

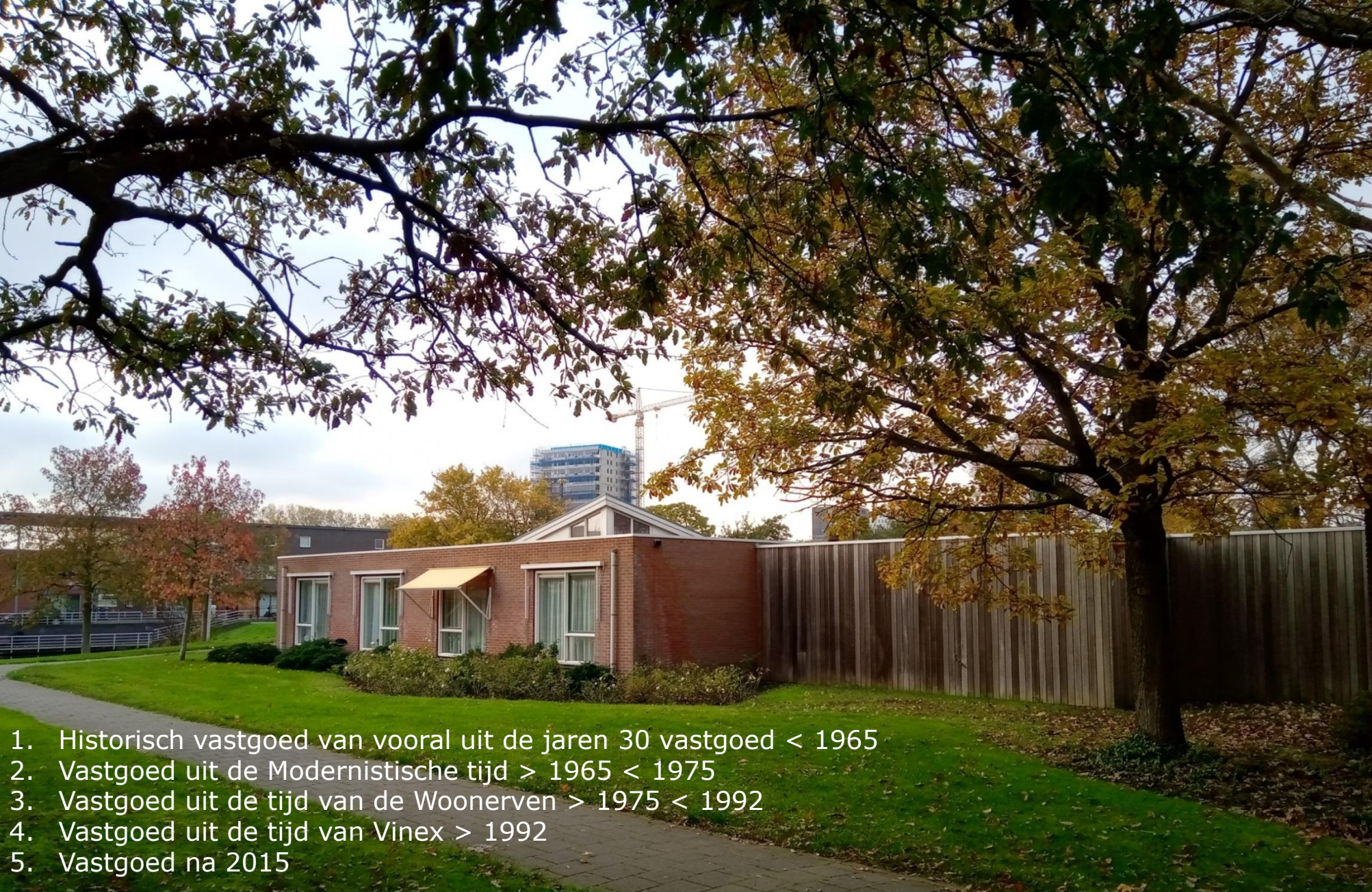
 GGZ NEDERLAND

NVZ Nederlandse
Vereniging van
Ziekenhuizen

 vgn vereniging
gehandicaptenzorg
nederland

**Henk Sijsling
oud-TNO**

15

Den Haag,
ca. 80 plaatsen PG en
NAH

Welk bouwjaar?

1975

Mate van duurzaamheid?
Hoog / laag?

Laag / matig

Te verduurzamen tegen
aanvaardbare kosten?

Ja / nee

Waarschijnlijk wel door
lange levensduur

1. Historisch vastgoed van vooral uit de jaren 30 vastgoed < 1965
2. Vastgoed uit de Modernistische tijd > 1965 < 1975
3. Vastgoed uit de tijd van de Woonerven > 1975 < 1992
4. Vastgoed uit de tijd van Vinex > 1992
5. Vastgoed na 2015

Afweging verduurzaming, renovatie of nieuwbouw

		A	B	C	D	E	F		G	H		I
		Aandeel in investeri	Renovatiekosten-factor		Aandeel op totaal		Renovatiekosten aandeel		Levens-duur	Renovaties		Restlevens-duur 2007 2019
			min	max	min	max	min	max		oud	2020	
Kosten locatie	NL-sfb	-	-	-	-	-	-	-	-			
Kosten draagconstructie en fundering	1	20%	0,0	0,0	0%	0%	0%	0%	100 jaar	0 maal	0 maal	88 jaar
Kosten schil	2	20%	1,5	2,0	40%	50%	12%	20%	50 jaar	0 maal	0 maal	38 jaar
Kosten binnenwanden/openingen	3	20%	0,0	0,0	0%	0%	0%	0%	25 jaar	0 maal	0 maal	13 jaar
Kosten installaties waaronder opwekking	5	10%	1,0	1,0	80%	80%	8%	8%	20 jaar	0 maal	1 maal	28 jaar
Kosten installaties waaronder distributie	5	10%	1,5	2,0	50%	50%	8%	10%	50 jaar	0 maal	0 maal	38 jaar
Kosten afwerking	4	20%	0,0	0,0	0%	0%	0%	0%	15 jaar	1 maal	0 maal	18 jaar
		100%					28%	38%				

Toekomstige vraag

Benodigde extra FTE's door vorm gebouw

Toekomstige aantrekkelijkheid van:

1. Locatie
2. Nabije voorzieningen
3. Vastgoed

Afweging verduurzaming, renovatie of nieuwbouw

		A	B	C	D	E	F	
Kosten	NL-sfb	Aandeel in investeri	Renovatiekosten-factor		Aandeel op totaal		Renovatiekosten aandeel	
			min	max	min	max	min	max
Kosten locatie		-	-	-	-	-	-	-
Kosten draagconstructie en fundering	1	20%	0,0	0,0	0%	0%	0%	0%
Kosten schil	2	20%	1,5	2,0	90%	100%	27%	40%
Kosten binnenwanden/openingen	3	20%	1,0	1,0	50%	75%	10%	15%
Kosten installaties waaronder opwekking	5	10%	1,0	1,0	90%	100%	9%	10%
Kosten installaties waaronder distributie	5	10%	1,0	1,0	50%	75%	5%	8%
Kosten afwerking	4	20%	1,0	1,0	80%	100%	16%	20%
		100%					67%	93%

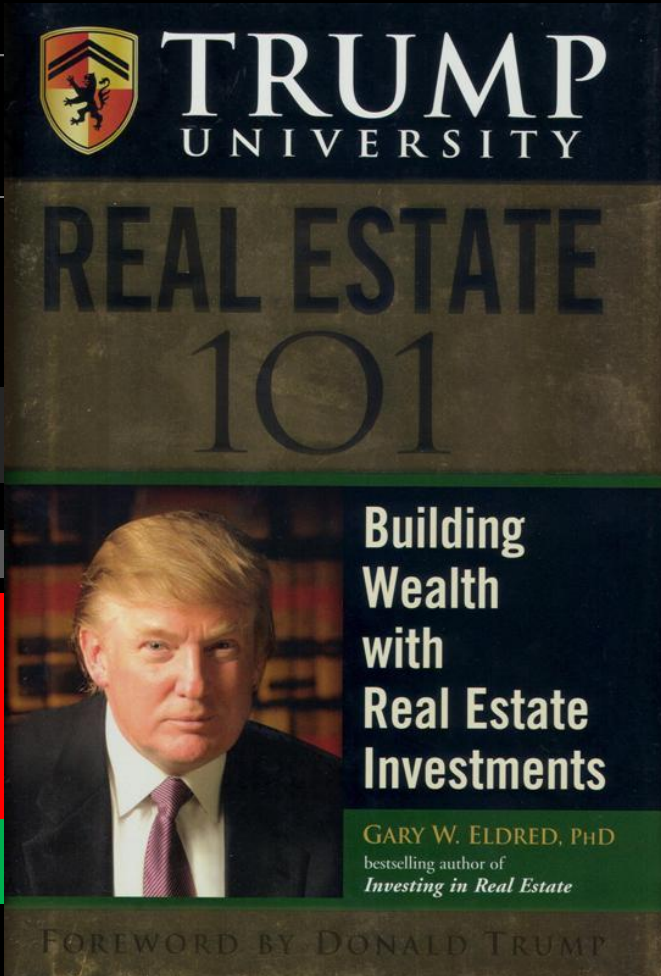

Toekomstige vraag

Benodigde extra FTE's door vorm gebouw

Inkoop-vaardigheid

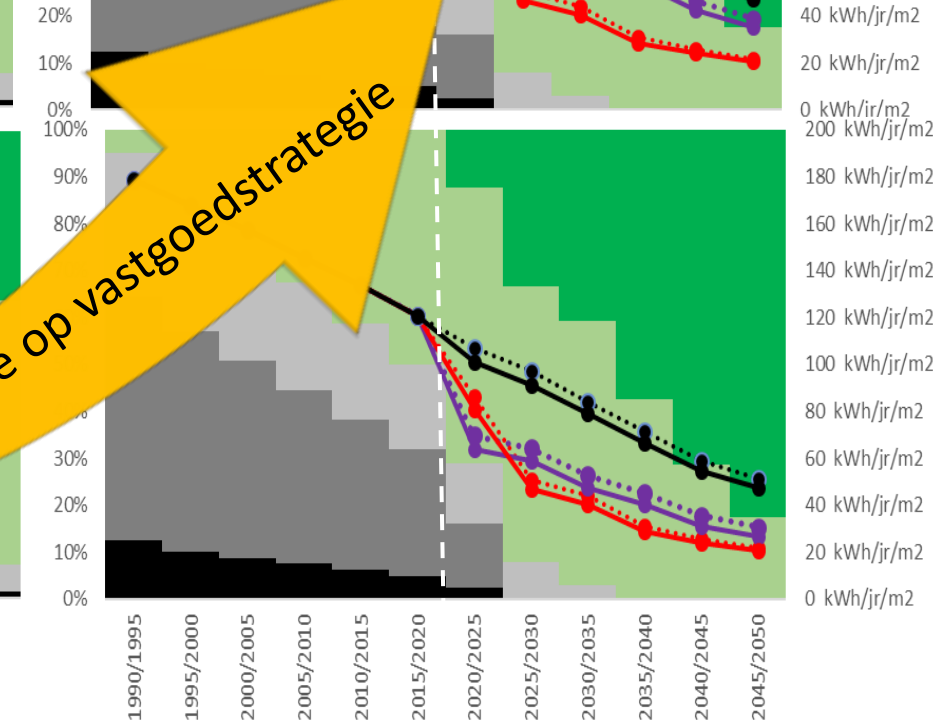
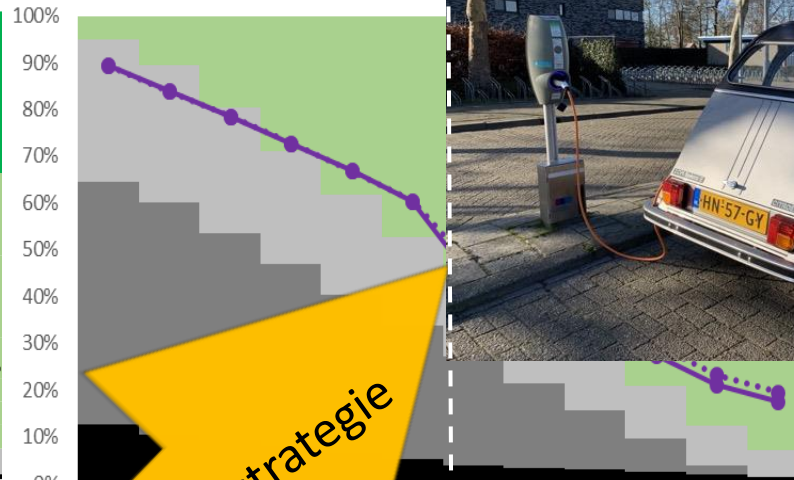
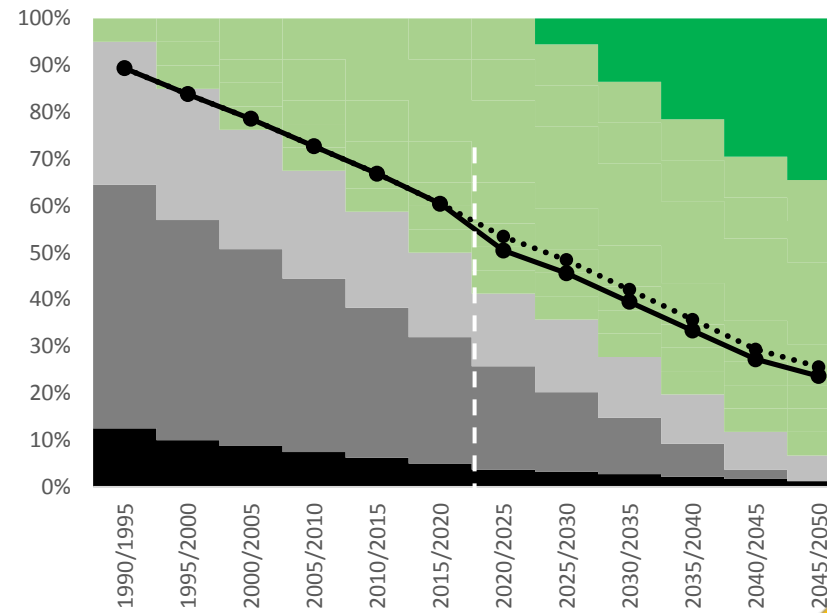
Gary W. Elderd, PhD

Effect van korte of lange looptijd op CO2-reductie

Looptijd 50 jaar.

Looptijd 50 jaar

Vereist visie op vastgoedstrategie

Vereist visie op vastgoedstrategie

1. Historisch vastgoed (vooral uit de jaren 80)
2. Vastgoed uit de wederopbouwperiode
3. Vastgoed en de jaren 80 (wederopbouw)
4. Vinex-vastgoed
5. BENG-vastgoed

Workshops

Aan de hand van voorbeelden zal de MPZ-tool in gevuld worden.

Opsplitsen in 3 groepen

Groep 1	moderator:	Freddie Ong	GGZ Nederland	Zaal ..
	tool:	Judith de Bree	MPZ	j.debree@milieuplatformzorg.nl
Groep 2	moderator:	Mieneke Kwist	VGN	Zaal ..
	tool:	Adriaan van Engelen	MPZ	a.vanengelen@milieuplatformzorg.nl
Groep 3	moderator:	Lenard Markus	ActiZ	Zaal ..
	tool:	Lars Luscuere	MPZ	l.luscuere@milieuplatformzorg.nl

Samenvatting, vervolg en afloop.....

1. Instellingen vullen Routekaarten in voor (deel) vastgoed
2. Helpdesk MPZ is beschikbaar
3. Komende 2 maanden ophalen 50 à 100 ingevulde tools CO2 routekaart
4. Januari enquête
 1. Wat heeft uw instelling nodig voor meer CO2 reductie
 2. Behoeften, knelpunten, taken voor de branches
5. Vertalen verwachte resultaten CO2-reductie naar sectorniveau met behoeften uit de sector
6. Februari bespreken met VWS
7. Maart – mei oplossen knelpunten i.s.m. VWS

Helpdesk MPZ-tool

Judith de Bree
Adriaan van Engelen
Lars Luscuere

j.debree@milieuplatformzorg.nl
a.vanengelen@milieuplatformzorg.nl
l.luscuere@milieuplatformzorg.nl

